

CRNA GORA
ZAVOD ZA STATISTIKU

IV Proleterske 2, 81000 Podgorica

Tel: +382 (0) 20 230 811

Fax: +382 (0) 20 230 814

E-mail: contact@monstat.org

IZVJEŠTAJ O KVALITETU ZA 2017. GODINU

**Godišnje istraživanje o ostvarenim prinosima kasnih usjeva,
voća i grožđa**

Odgovorno lice: Milica Glomazić

Odsjek: Odsjek statistike poljoprivrede i ribarstva

Sadržaj:

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju	1
1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja	1
1.2 Pravni osnov	1
1.3 Statističke jedinice	1
1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja.....	1
1.4.1 Sektori	1
1.4.2 Statistička populacija.....	1
1.5 Referentna geografska oblast.....	1
1.6 Koncepti i definicije	1
1.7 Klasifikacije	2
1.8 Frekvencija prikupljanja podataka	2
1.9 Dinamika objavljivanja podataka.....	2
1.10 Metodologija	2
1.11 Bazni period	2
1.12 Jedinica mjere.....	2
1.13 Izvor podataka	2
1.14 Metod prikupljanja podataka.....	2
2. Relevantnost - Korisnici podataka	2
2.1 Potrebe korisnika	2
2.2 Zadovoljstvo korisnika.....	3
3. Tačnost i pouzdanost.....	3
3.1 Tačnost - Opšta ocjena	3
3.2 Uzoračka greška.....	3
3.3 Neuzoračka greška	3
3.3.1 Greška obuhvata	3
3.3.2 Greška mjerena	3
3.3.3 Greška neodaziva.....	3
3.3.4 Greška u obradi podataka	4
3.4 Sezonska prilagođavanja.....	4
3.5 Revizija podataka	4
3.5.1 Politika revizije podataka	4
3.5.2 Praksa revizije podataka	4
3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka (A6)	4
4. Pravovremenost i tačnost objave podataka.....	4
4.1 Pravovremenost	4
4.2 Tačnost objave podataka.....	4
5. Dostupnost i jasnoća	4
5.1 Kalendar objave podataka	5
5.2 Pristup kalendaru objave podataka	5
5.3 Saopštenja.....	5
5.4 Publikacije	5
5.5 Online baza podataka	5
5.6 Pustup mikro podacima.....	5
5.7 Popunjenošt metadate	5
6. Uporedivost.....	5
6.1 Prostorna uporedivost	5
6.2 Vremenska uporedivost	6

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju

1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja

Prikupljanje podataka o požnjevenim površinama, ostvarenim prinosima kasnih usjeva, voća i grožđa, kao i zasijanim površinama u jesenjoj sjetvi.

1.2 Pravni osnov

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike (Sl.list Crne Gore br. 18/12) definisane su odredbe za prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka. Zakon pruža Zavodu za statistiku pravno ovlašcenje da prikuplja i pristupa podacima potrebnim za sprovodenje Programa i Godišnjeg plana. Zakon daje prioritet upotrebi administrativnih podataka, kao i pravo pristupa individualnim podacima koji su rezultat istraživanja ostalih proizvođača zvanične statistike. Kao dopuna zakonskim odredbama, Zavod za statistiku je potpisao više memoranduma o saradnji sa imaočima administrativnih podataka.

1.3 Statističke jedinice

Poljoprivredna preduzeća, zemljoradničke zadruge i porodična poljoprivredna gazdinstva koja se bave biljnom proizvodnjom.

1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja

1.4.1 Sektori

Sektor A - Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo.

1.4.2 Statistička populacija

Poljoprivredna gazdinstva koja se bave biljnom proizvodnjom.

1.5 Referentna geografska oblast

Podaci se odnose na čitavu teritoriju Crne Gore.

1.6 Koncepti i definicije

Korišćeno poljoprivredno zemljište obuhvata oranice, okućnice i/ili bašte, voćnjake, vinograde, rasadnike, livade i pašnjake bez obzira na tip vlasništva (vlastito zemljište ili zemljište uzeto u zakup).

Oranice su površine zemljišta koje se redovno obrađuju i usjevi se siju/sade prema određenom redosledu (plodore). Plodore predstavlja redovnu i unaprijed određenu smjenu usjeva (sistem rotacije) u cilju efikasnijeg korišćenja zemljišta. Na oranicama se gaje žita, industrijsko bilje, krompir, krmno bilje, povrtarsko bilje, cvijeće, sjeme i rasad i ostalo bilje.

Okućnice i/ili bašte su površine na kojima se gaje biljne kulture (različite vrste povrća, krompir, voće i vinova loza) namijenjene za ishranu članova gazdinstva i uglavnom nijesu namijenjeni za prodaju. Samo povremenim višak proizvoda sa ovih površina prodaje se izvan gazdinstva.

Plantažni voćnjaci su površine pod voćnim stablima sa određenim razmakom između redova i u redu. U njima se može vršiti mehanizovana obrada i po pravilu se sprovode ostale agrotehničke mjere. Obično su to veći zasadi voćnih stabala i jagodastih voćnih vrsta (malina, kupina, ribizla, borovnica) namijenjeni uglavnom za prodaju.

Ekstenzivni voćnjaci su poluintenzivni ili ekstenzivni voćni zasadi namijenjeni uglavnom za sopstvenu potrošnju.

Vinogradi - zasadi vinove loze namijenjeni za proizvodnju grožđa. Plantažni vinograđi - površine pod vinovom lozom sa određenim razmakom između čokota, u kojima se može vršiti mehanizovana obrada i po pravilu se sprovode ostale agrotehničke mjere.

Rasadnici su površine zemljišta na kojima se uzgajaju mlade drvenaste biljke namijenjene za kasnije presađivanje, a obuhvataju: voćne sadnice, sadnice vinove loze, ukrasnog bilja i šumskog drveća.

Livade - zemljište koje se trajno (pet ili više godina) koristi za rast zelene stočne hrane i nije uključeno u plodore. Livade mogu biti zasijane i samonikle.

Pašnjaci - zemljište koje se koristi za ispašu stoke.

Zasijane/zasađene površine su površine koje su obrađene i zasijane/zasađene određenim usjevima.

Požnjevene površine su površine sa kojih je požnjeven usjev i ubran prinos.

Ostvarena proizvodnja je ukupan prinos koji se dobija po završetku žetve/berbe, odnosno prinos koji je uskladišten i umanjen za količine izgubljene prije žetve, prilikom žetve, transporta itd.

1.7 Klasifikacije

NACE Rev. 2

1.8 Frekvencija prikupljanja podataka

Godišnja.

1.9 Dinamika objavljivanja podataka

Dinamika objavljivanja podataka je godišnja. Podaci se dostavljaju Eurostat-u godišnje.

1.10 Metodologija

Metodologija za Istraživanje o kasnim usjevima, voća i grožđa dostupna je na web sajtu Zavoda za statistiku: <http://monstat.org/cg/page.php?id=1042&pageid=62>

1.11 Bazni period

Nije relevantno.

1.12 Jedinica mjere

Podaci o površinama prikupljaju se u hektarima (ha) i kvadratnim metrima (m²), a podaci o proizvodnji prikupljaju se u kilogramima (kg).

1.13 Izvor podataka

Istraživanje se sprovodi izvještajnom metodom za poljoprivredna preduzeća i zemljoradničke zadruge. Podaci za porodična poljoprivredna gazdinstva od 2013. godine prikupljaju se metodom intervjuja na uzorku od oko 5000 gazdinstava.

1.14 Metod prikupljanja podataka

Prikupljanje podataka za porodična poljoprivredna gazdinstva vrše anketari intervjumu, upisujući podatke na štampanim obrascima. Podaci za preduzeća prikupljaju se izvještajnom metodom.

2. Relevantnost - Korisnici podataka

2.1 Potrebe korisnika

Međunarodni korisnici:

- Eurostat
- Svjetska banka
- UN organizacije
- Međunarodni monetarni fond

Nacionalni korisnici:

- Ministarstva i drugi organi javne uprave
- Lokalne samouprave i drugi organi lokalne uprave
- Centralna banka
- nevladine organizacije
- studenti

- istraživači
- mediji

2.2 Zadovoljstvo korisnika

Zavod za statistiku je usvojio Strategiju upravljanja kvalitetom, Vodič za implementaciju Strategije upravljanja kvalitetom, kao i Implementacioni plan za sprovođenje politike kvaliteta. U cilju mjerjenja stepena do kojeg ispunjava svoje obaveze prema korisnicima i u sklopu nove politike kvaliteta, Zavod za statistiku je sproveo istraživanje o zadovoljstvu korisnika. Prikupljanje podataka realizovano je putem web ankete, u periodu od 1. septembra do 20. oktobra 2017. godine. Rezultati istraživanja dostupni su na web stranici Zavoda za statistiku, na sljedećem linku:

<http://www.monstat.org/userfiles/file/KVALITET/Izvjestaj%20o%20zadovoljstvu%20korisnika.pdf>

3. Tačnost i pouzdanost

3.1 Tačnost - Opšta ocjena

Istraživanje o ostvarenim prinosima kasnih usjeva, voća i grožđa se sprovodi na bazi uzorka i podaci se dobijaju anketnom i izvještajnom metodom pa su podložni uobičajenim vrstama greške u vezi sa tehnikom uzorkovanja, neuzorkovanim greškama, greškama prilikom obrade i neodgovora.

3.2 Uzoračka greška

Istraživanje o ostvarenim prinosima kasnih usjeva, voća i grožđa se sprovodi na bazi uzorka pa je logično da postoji greška prilikom nasumičnog uzorkovanja. Koeficijent varijacije je relativna mjera tačnosti ocjene podataka. Pored ove mjere računa se i donja i gornja granica intervala povjerenja.

3.3 Neuzoračka greška

Neuzoračke greške se vežu za ostale greške koje nisu vezane za uzorak. U neuzoračke greške spadaju: greška obuhvata, greška mjerjenja, greška odaziva i greška obrade.

3.3.1 Greška obuhvata

Obzirom na vremensko kašnjenje između Popisa poljoprivrede 2010 i ankete može se očekivati da okvir uzorkovanja ne predstavlja cijelu populaciju i mogu se pojaviti problemi obuhvata. Greška obuhvata je razlika između populacije u okviru i ciljne populacije. U greške obuhvata spadaju: prekomjerni i nedovoljni obuhvat.

Indikator greške obuhvata (A2)

Nije dostupno.

3.3.2 Greška mjerjenja

Eventualne greške mjerjenja ispravljaju se na osnovu logičko-računskih kontrola. Pokušavaju se izbjegići obučavanjem anketara i kontrolora, kontrolnim podacima i validacijom procesa. Nakon unosa podataka, prema potrebi se provjeravaju i ispravljaju outlier vrijednosti varijabli.

3.3.3 Greška neodaziva

Svaki anketar morao je tri puta posjetiti porodična poljoprivredna gazdinstva sa spiska izabranih gazdinstava i ostaviti obavještenje o ponovnom dolasku. Ova gazdinstva su tretirana kao "oni nijesu odgovorili". Za poljoprivredna preduzeća upitnici su poslati poštom, a ako poljoprivredno preduzeće nije odgovorilo, kontaktirani su putem e-maila i telefona.

Stopa neodaziva jedinica (A3)

Nije dostupno.

Stopa neodaziva za temu

Nije dostupno.

3.3.4 Greška u obradi podataka

Prikupljeni podaci prolaze kroz niz procesa prije konačne ocjene, a to su: unos, editovanje, imputacije, ponderisanje, tabeliranje itd. Greške napravljene u ovim fazama nazivaju se greškama obrade.

Stopa imputacije

Nije dostupno.

3.4 Sezonska prilagođavanja

Nije relevantno.

3.5 Revizija podataka

3.5.1 Politika revizije podataka

Zavod za statistiku je usvojio politiku revizije i ista je dostupna na web sajtu:

<http://www.monstat.org/cg/page.php?id=1493&pageid=1493>

3.5.2 Praksa revizije podataka

Preliminarni podaci Istraživanja o ostvarenim prinosima kasnih usjeva, voća i grožđa za 2017. godinu objavljeni su 2. jula 2018. godine. Konačni podaci Istraživanja o ostvarenim prinosima kasnih usjeva, voća i grožđa za 2017. godinu biće objavljeni sa objavljivanjem konačnih podataka Istraživanja o strukturi poljoprivrednih gazdinstava u Crnoj Gori.

3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka (A6)

Nije dostupno.

4. Pravovremenost i tačnost objave podataka

4.1 Pravovremenost

Shodno Godišnjem planu zvanične statistike i Kalendaru objavljivanja statističkih podataka, podaci Istraživanja o ostvarenim prinosima kasnih usjeva, voća i grožđa objavljuju se u julu tekuće godine za prethodnu godinu.

Vremenski jaz objave preliminarnih podataka

Indikator pravovremenosti objave preliminarnih podataka predstavlja vrijeme između datuma posljednjeg dana referentnog perioda i datuma objave prvih podataka. T1=dfirst-drefp T1=5

Vremenski jaz objave konačnih podataka

Konačni podaci Istraživanja o ostvarenim prinosima kasnih usjeva, voća i grožđa za 2019. godinu biće objavljeni sa objavljivanjem konačnih podataka Istraživanja o strukturi poljoprivrednih gazdinstava u Crnoj Gori. Iz tog razloga nije moguće izračunati indikator TP2.

4.2 Tačnost objave podataka

Podaci su objavljeni 2. jula 2018. godine shodno Kalendaru objavljivanja statističkih podataka. Indikator tačnosti predstavlja vremensku razliku između stvarne objave podataka i planirane objave podataka.

Može se izračunati po formuli: P3 = dact - dsch

P3=0.

5. Dostupnost i jasnoća

5.1 Kalendar objave podataka

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl.list Crne Gore" br. 18/12) se propisuje da proizvođači zvanične statistike pripremaju, ažuriraju i objavljaju Kalendar objavljinja statističkih podataka. Objavljuje se na internet stranici Zavoda za statistiku najkasnije do 20. decembra za narednu godinu, za sve proizvođače zvanične statistike koji uključuje datume objavljinja statističkih podataka. Svaka promjena u datumu objavljinja u Kalendaru objavljuje se unaprijed u skladu sa Procedurom o neplaniranim revizijama.

5.2 Pristup kalendaru objave podataka

<http://www.monstat.org/cg/page.php?id=545&pageid=12>

5.3 Saopštenja

Saopštenje za Istraživanje o ostvarenim prinosima kasnih usjeva, voća i grožđa objavljuje se godišnje shodno Kalendaru objavljinja statističkih podataka:

<http://www.monstat.org/cg/page.php?id=1350&pageid=62>

5.4 Publikacije

Zavod za statistiku objavljuje sljedeće redovne publikacije:

1. Statistički Godišnjak
2. Crna Gora u brojkama
3. Mjesečni statistički pregled

Pored navedenih redovnih, Zavod za statistiku objavljuje i vanredne publikacije. Neke od najznačajnijih vanrednih publikacija su sledeće:

1. Žene i muškarci u Crnoj Gori
2. Najčešći korišćeni statistički podaci

Sve publikacije koje objavljuje Zavod za statistiku dostupne su na sledećem linku:

<http://monstat.org/cg/publikacije.php>

5.5 Online baza podataka

On line baza podataka za statistiku biljne porizvodnje dostupna je na web sajtu Zavoda za statistiku:

<http://monstat.org/cg/pxweb.php>

5.6 Pristup mikro podacima

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl.list Crne Gore" br. 18/12) regulisana su pravila pod kojim spoljni korisnici mogu dobiti pristup individualnim podacima za potrebe istraživanja. Članom 58 definisane su vrste naučnih i istraživačkih organizacija koje mogu dobiti takve podatke. Davanje individualnih podataka bez identifikatora moguće je isključivo na pisani zahtjev naučno-istraživačkih ustanova, u svrhu obavljanja naučnoistraživačke djelatnosti, kao i međunarodnih statističkih organizacija i proizvođača statistike iz drugih država. Istraživački subjekt potpisuje Ugovor sa Upravom za statistiku, kao i Izjavu o poštovanju principa povjerljivosti. Proizvođači zvanične statistike vode posebnu evidenciju o korisnicima i o svrsi za koju su statistički podaci dati na korišćenje.

5.7 Popunjenoš metadate

Nije dostupno.

6. Uporedivost

6.1 Prostorna uporedivost

Nije relevantno.

6.2 Vremenska uporedivost

Podaci su uporedivi u potpunosti. Od 2014. godine umjesto istraživanja baziranih na procjenama uvedena su redovna godišnja istraživanja na bazi uzorka. U cilju dobijanja uporedivih podataka za period od 2007 - 2013. godine izvršen je preračun podataka o poljoprivrednim površinama i biljnoj proizvodnji.

Indikator za uporedivost u vremenu

Dužina uporedivih vremenskih serija se izračunava sljedećom formulom: $CC1 = J_{last} - J_{first} + 1$

J_{last} - broj posljednjeg referentnog perioda objavljene statistike.

J_{first} - broj prvog referentnog perioda uporedive statistike.

Prema navedenoj formuli, dužina uporedive vremenske serije za ovo istraživanje je 11 godina.